

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора Захараша Юрія Михайловича на дисертацію Леошика Олексія Вячеславовича «Парастомічні ускладнення у хворих з одно- та дводульними ентеро-колостомами», поданої до спеціалізованої Вченої ради Д 61.051.08 при ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія

Актуальність обраної теми дисертації

За останні десятиріччя, незважаючи на значний прогрес в діагностиці та консервативному лікуванні ряду тяжких за клінічним перебігом і наслідками захворювань шлунково-кишкового тракту, їх ускладнень, які обумовлюють необхідність їх хірургічної корекції, в усьому світі постійно зростає кількість пацієнтів, хірургічні втручання у яких завершуються формуванням кишкових стом. Переважна більшість таких пацієнтів - це хворі на колоректальний рак (більше 80%), хронічні запальні захворювання кишечника (виразковий коліт, хвороба Крона), дивертикулярну хворобу товстої кишки та інші.

Частка стомованих хворих у світі складає близько 100-150 на 100.000 населення; в Україні за неповними даними нараховується близько 40 тис. хворих зі стомами. Після формування стом у 43% - 71% випадках у хворих виникають ускладнення, які створюють значну проблему для таких пацієнтів, суттєво погіршуючи функціональні результати операційних втручань, якість життя оперованих хворих та їх соціальну і професійну адаптацію в суспільстві. Досить висока частота розвитку парастомічних ускладнень, серйозні їх наслідки свідчать про необхідність ретельного вивчення причин їх виникнення, розробки чітких критеріїв вибору оптимального виду стом з урахуванням не лише основного захворювання, а й індивідуальних особливостей передньої черевної стінки, віку хворого, наявної супутньої патології, тощо, удосконалення методик формування стом, розробки комплексу заходів по лікуванню та

реабілітації стомованих пацієнтів, чим обумовлена актуальність проблеми і необхідність та доцільність виконання представленої дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана у відповідності з комплексною науково-дослідницькою роботою кафедри хірургії №1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького «Удосконалення діагностичної та хірургічної тактики із застосуванням традиційних клінічних, сучасних променевих методів дослідження та малотравматичних операційних і ендоскопічних втручань в абдомінальній та ендокринній хірургії з метою покращення безпосередніх та віддалених результатів лікування хворих» (№ держреєстрації 0110U002148) та «Обґрунтування діагностичної та хірургічної тактики, із застосуванням сучасних технологій, у пацієнтів із хірургічною патологією органів черевної порожнини, ендокринної системи, гнійно-септичними захворюваннями м'яких тканин з метою покращання безпосередніх та віддалених результатів їх лікування та прогнозування і попередження розвитку ускладнень» (№ держреєстрації 0115U000048). Дисертант є співвиконавцем фрагментів даних науково-дослідних робіт.

Наукова новизна дослідження та отриманих результатів

Автором проведено ретроспективний аналіз і встановлено основні причини виникнення парастомальних ускладнень у хворих, оперованих з приводу колоректального раку, запальних захворювань кишечника, дивертикулярної хвороби та інших захворювань товстої кишки, у яких хірургічні втручання були завершені формуванням стом, за результатами дослідження удосконалено класифікацію ранніх параентеро- колостомічних ускладнень.

Автором опрацьовані способи переміщення хімусу по роздільній етеростомі та хірургічного лікування ранніх стриктур етеростоми, що дозволяє покращити результати хірургічного лікування та якість життя

стомованих хворих. Вперше запропоновано спосіб хірургічного лікування стриктур ентеростоми за типом «Комірець єпископа».

Вперше дисертантом проведено порівняльний аналіз мікрофлори кишечника стомованих хворих, оперованих з приводу запальних і пухлинних захворювань товстої та тонкої кишок, вивчено прояви синдрому мальабсорбції у таких хворих та встановлено профіль мікробіологічної флори стомованих хворих в залежності від виду сформованої ентеро-колостоми, запропоновано методи корекції вказаних порушень.

Автором вперше доведена можливість проведення корекції об'єму кишкових випорожнень у ентеростомованих хворих за рахунок використання *Saccharomyces boulardi*, удосконалено методику профілактики дисбіозу та синдрому “відключеної кишки” у пацієнтів з роздільною ентеростомою.

Практичне значення результатів дослідження

Дисертаційна робота Леошика О.В. має значне практичне значення. Отримані автором дані можуть бути активно використані у клінічній практиці для діагностики ускладнень стом та вибору тактики їх лікування.

Усім стомованим хворим рекомендовано виконувати аналіз мікрофлори кишечника з метою оптимізації деескалаційної антибіотикотерапії. Запропонований метод з застосуванням *Saccharomyces boulardi* доцільно використовувати в комплексному лікуванні стомованих хворих з метою зменшення об'єму кишкових виділень. Розроблені способи переміщення хімусу по роздільній ентеростомі та хірургічного лікування ранніх стриктур ентеростоми дозволяють покращити результати хірургічного лікування та якість життя стомованих хворих. Оптимізація ентерального харчування у стомованих пацієнтів дозволяє зменшити ступінь вираженості синдрому мальабсорбції, який найбільше проявляється у хворих з ентеростомами. Отримані результати дослідження пройшли клінічну апробацію та впроваджені в роботу проктологічного відділення Комунального закладу Львівської обласної ради «ЛОКЛ», хірургічного відділення Стрийської центральної

районної лікарні, хірургічного відділення № 2 Закарпатської обласної клінічної лікарні імені А. Новака.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

У представленій роботі використані результати дослідження 480 стомованих хворих, які лікувались у Львівській обласній клінічній лікарні з 2014 по 2017 роки. Для виконання запланованих досліджень застосовані сучасні лабораторні, клінічні, інструментальні та статистичні методи, які в повній мірі дозволяють вирішити мету та завдання дослідження. Обґрунтування та вірогідність наукових досліджень, висновків та рекомендацій сформульованих у дисертації, не викликають сумнівів і базуються на великому клінічному матеріалі, використанні сучасних методик діагностики і лікування стомованих хворих. Отримані дані коректно опрацьовані з використанням сучасних методів статистичної обробки даних та ретельно проаналізовані. Висновки, практичні рекомендації логічно витікають із змісту роботи і аргументовано обґрунтовані.

Висновок комісії з біоетики (протокол №4 від 23 квітня 2018р.): члени комісії дійшли узгодженої думки, що при виконанні поданої на експертизу дисертаційної роботи, дотримані правила безпеки для здоров'я обстежених осіб, збережені права та канони людської гідності пацієнтів, а також морально-етичні норми у відповідності до принципів Гельсінської декларації прав людини, Конвенції ради Європи про права людини і біомедицину та відповідних законів України.

Дисертаційна робота Леошика О.В. написана відповідно до вимог ДАК МОН України, викладена на 205 сторінках, з них 175 основного тексту, побудована класично та складається зі вступу, огляду літератури, розділу матеріалів та методів дослідження, чотирьох розділів власних досліджень, їх обговорення, висновків та списку використаних джерел, додатків. Список літератури включає 201 джерело, із них 130 – кирилицею та 71 – латиницею, додатки. В дисертації представлені 35 рисунків та 20 таблиць.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях та в авторефераті

Матеріали дисертації в повному обсязі викладені у 12-ти наукових працях, із них у 6 статтях – у фахових виданнях, які рекомендовані ДАК МОН України, з яких 3 – у виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 публікація – в іноземному фаховому виданні, 1 – у збірнику наукових праць та матеріалах науково-практичної конференції. На основі проведених досліджень отримано 2 патенти України на корисну модель та 1 патент України на винахід. Матеріали дисертації обговорювалися на семи науково-практичних конференціях. Всі розділи дисертації висвітлено в наукових працях з урахуванням мети та завдання дослідження.

Автореферат оформлений згідно з існуючими вимогами ДАК МОН України, у повній мірі відображає всі розділи дисертації. Основні положення дисертаційної роботи в ньому відображені лаконічно, чітко та ясно.

Зауваження і недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення

Під час рецензування дисертаційної роботи виявлені наступні недоліки:

1. Розділ 1 можна було б скоротити за рахунок стислого опису деяких відомих моментів патогенезу бактерійної транслокації.
2. Отримані результати дослідження в розділі 3.4 раціонально було б представити у вигляді таблиці чи діаграми.
3. Під деякими рисунками та таблицями підписи могли б бути більш стислими та лаконічними.

Принципові недоліки у дисертаційній роботі та авторефераті відсутні.

Під час рецензування виникли окремі запитання, на які хотілося б отримати відповідь:

1. Чи впливав термін першого застосування калоприймача на частоту розвитку гнійно – запальних ускладнень?
2. Під час формування постійної ентеростоми за Бруком, інколи використовується півмісяцеподібне відсічення шкіри навколо стоми з

метою попередження розвитку стриктури стоми. Чи використовували Ви вказану методику?

3. Під яким видом знеболення Ви оперували хворих з ранньою стриктурою ентеростоми за типом «комірець Єпископа»?

Рекомендації щодо використання результатів дисертації у клінічній практиці

Рутинне визначення характеру мікробіологічної флори кишечника, застосування *Sacharomices boulardi*, комплексне ентеральне харчування дозволяють раціонально підійти до корекції дисбіотичних порушень у оперованих хворих, зменшити об'єм кишкових випорожнень та прояви синдрому мальабсорбції, а також запобігти розвитку процесів бактерійної транслокації у стомованих хворих.

Розроблена автором методика переміщення хімусу при роздільній ентеростомі дозволяє зменшити об'єм та тривалість парентерального харчування та покращити безпосередні та віддалені результати лікування стомованих хворих.

Застосування розробленої дисертантом методики лікування ранніх стриктур ентеростоми за типом «комірець Єпископа» дозволяє покращити результати хірургічного лікування ентеростомованих хворих та якість їх життя.

Представлені в дисертаційній роботі розробки автора впроваджені в роботу проктологічного відділення Комунального закладу Львівської обласної ради «ЛОКЛ», хірургічного відділення Стрийської центральної районної лікарні, хірургічного відділення № 2 Закарпатської обласної клінічної лікарні імені А. Новака.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук

Дисертаційна робота Леошика Олексія Вячеславовича «Парастомічні ускладнення у хворих з одно- та дводульними ентеро-колостомами», представлена до офіційного захисту у спеціалізовану вчену раду Д 61.051.08

при ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія є завершеною самостійною науковою працею, в якій запропоновано нове вирішення важливої наукової задачі сучасної хірургії – покращення результатів хірургічного лікування і якості життя хворих на колоректальний рак, хронічні запальні та незапальні захворювання кишечника, операційні втручання у яких було завершено формуванням постійної чи тимчасової коло- або ентеростоми, шляхом корекції дисфункції стоми, розробки заходів профілактики та лікування ускладнень ентеро- та колостом.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним та теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладення матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових форумах повністю відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановами Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. (зі змінами внесеними згідно постанови КМУ №656 від 19.08.2015 р.), а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія.

Офіційний опонент:

**професор кафедри хірургії №1
Національного медичного університету
імені О.О.Богомольця,
доктор медичних наук, професор**

«27» листопада 2018 року.

Ю.М. Захараш

Підпис професора Захараша Ю.М. підтверджую.

«27» листопада 2018 р.

*Відрук офіційного опонента
нарізаний у спец. папері
30.11.2018р.
Менший секретар О.В. Калач*